

EGRI POSTA.

HETILAP.

EGYSZERSMIND A HEVESMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési díj: egészévre . . . 4 frt o. é.
" " félévre . . . 2 " " "
" " negyedévre . . . 1 " " "
Egyes szám ára 10 kr.

Előfizetéseket elfogad

EGERBEN a kiadó (halpiacz 239. sz.), vagy a szerkesztő a lyceumi nyomdában
GYÖNGYÖSÖN a Gazd. Egyesület titoknokai irodája vagy P o p l a n E.
könyvkereskedése; MISKOLCZON F r a e n k l B. könyvkereskedése — és minden
cs. k. postahivatal.

Hirdetésekről

fizetnek minden háromszor használt sor hely
után 6, másodszori közzétételénél 5, harmad-
szorinál 4 kr; azonfelül bélyegadó fejében
minden hirdetéstől 30 kr o. é.

I. évi folyam.

19. szám.

Május 11-én 1862.

KÖZÜGYEK.

Teendők.

I.

Egész mint megyénk politikai életének gyűlölt anyadója egyszersmind a megye, illetőleg a társadalmi mozgalmainak; nem csak azért, mert túlnyomó népességénél fogva előnyben van a megye többi városai felett; nem csak azért, mert épen belterjedelme miatt ipar, kereskedelmi s egyéb érdeknél fogva környéke erősen fűződik hozzá; de legkivált, mert kifejelettebb szellemi s kulturai képzettségénél fogva fensőbbeséget vívott nemcsak vidéke felett, de tekintélyes befolyást biztosított magának a haza közös érdekei elintézésében is.

Történelmi multja már megállapítja nemes hírét, mely fölött ama poraikban is oly nagyszertű rommaradványok — a vár — belkincseivel, a mecsettorony, s egyéb történelmi műemlékek, tiszteletre méltó szobrokként emelkednek, s népének magas honfői jellemét sértetlenül őrzik az utódok részére. A tudományos művelődés majdnem minden ágára terjedő közegek: gymnasiuma, lyceuma, annyi számos intézet s egyéb társulatok összpontosítják úgyszólván a műveltséget, mely meleg napsugárként árad aztán a vidék minden részére. Nem mondhatjuk ugyan ezt a gyakorlati, a real ismeretek életfontosságú ágáról; de valamint a 16-ik század hős Dobó t, a 18-ik Eszterházyt teremtett, hogy amaz a honfői jellem, emez a művelődésnek emeljen templomot, van okunk hinni, hogy a 19-ik század sem lesz utolsó városunk történetében, s meg fogja örökíteni magát épen szelleme szüleményének az ipar, a kereskedelem, általában a gyakorlati élet testvériesítő szerepkörének megteremtésével.

A mi városunk anyagi erejét illeti, nem kevesebb csak elismeréssel szólhatunk róla. Nem emlíve azon gazdag berendezést, melylyel a természet Ura áldá meg lakóinkat, milliók vannak falaink között, miket a jótékonytalanság halmozott össze, s az egész vidék áldja az ajtatos alapítók emlékét, midőn azoknak esekély kamatu pénzével zilált viszonyát rendezheti; áldják a szülőkölődők, midőn végzettségükben a szeretet e támasztékaira számolhatnak.

Ennyi szellemi s anyagi előny mellett mi természetesebb, mi kézzelfoghatóbb, minthogy a hozzá esatolt kötelezettségek is azzal arányban állanak.

A társadalom jelen beosztásánál úgy találjuk, hogy nagyobb előnyök nagyobb kötelezettséggel járnak karöltve; s ez áll városunkról is.

Mindenesetre nem volna szerencsétlenebb valami, mintha figyelmünket folyvást a távol eseményekre fordítva, saját teendőinkről megfeledkeznénk; mert tüssön bármily kedvezően ki az emberiségre nézve a jelen megoldásnak indult európai fejlemény — erkölcsi s anyagi áldást csak úgy várhatunk abból, ha annak elfogadására saját magunkat elkészítettük. Hiszen nagyon jól tudjuk, hogy hasztalan vetünk bármily jó magot a rossz földbe, konkolyt fog az teremni mindig.

Ha városunkban van valami feltűnő, úgy az nem egyéb, mint az az óriási különbség, mely kulturai tekintetben az ugynevezett intelligencia s a kapásnép között van — s ez még feltűnőbb a vidéken.

Távol legyen, mintha a jogegyenlőség igényeihez miveltségi egyenlőséget is követelnénk — ilyesmire a társadalmi viszonyok colossalis ignorantiája kívántatnék; de a kulturai aránytalanság sehogyszem lehet oly termő föld, melyben az emberiség egyik legszebb elvének magva terebélyes fává fejlődjék.

Ki a nép életébe kissé bepillantott, az sok szomorú s megdöbbentő tapasztalást szerezhetett magának csak rövid idő alatt is.

Tudjuk azt, hogy valamint egyes ember éven át fejlődik emberré, úgy a népek is csak századokon át érnek meg magasabb eszmékre; de tudjuk azt is, hogy valamint az emberek eltompulnak a száraz tudatlanságban, úgy a népek is vezetés s oktatás nélkül csak lelkükre nézve lesznek különbözők a föld egyéb teremtményeitől.

E tekintetben tehát nagy előnyeink mellett nagy a feladatunk is. Ébredjünk egyetemes munkásságra, ébredjünk öntudatra, s ébresztjük a közszellemet, mely a kor szellemi s physikai igényeiben, az európai polgárisodás előnyeiben keresse s lelje célját. Igyekezzünk nemcsak a jog, de a kultúra terén is lerombolni a válaszfalakat, melyek a társadalmi osztályok között oly feltűnően állanak, nem leereszkedve az alsóbbakhoz, de őket magunkhoz emelve; így fogjuk biztosítani a jövőt, mely fejlődésében következetes, eszközeiben változatos, céljában egy: a népek boldogsága.

dalmi osztályok között oly feltűnően állanak, nem leereszkedve az alsóbbakhoz, de őket magunkhoz emelve; így fogjuk biztosítani a jövőt, mely fejlődésében következetes, eszközeiben változatos, céljában egy: a népek boldogsága.

Szederkényi Nándor.

Figyelmeztetés a gazdákhöz s kérelem a lelkész urakhoz a jégkár elleni biztosításra nézve.

A terjedelmes értekezés, melyet ezen lap 16-ik számában a jégesőről közölt Horváth Zsigmond ur, alkalmasint eszébe juttatta a mátravidéki gazdáknak, hogy tavali nagy károkat tett, hazánk több vidéken, nevezetesen a Mátrátájon is a jég, s hogy mennyi természet reménye lett semmivé dűlása által. — De eszébe jutott e gazdáknak az is, hogy léteznek oly hazai intézet, mely a kockázathoz képest, melyet magára vállal, igen jutányos feltételek mellett biztosítja a terményeket a jégkár ellen; s mely ha megtörténik a szerencsétlenség, gyorsan teljes kárpótlást nyújt.

Ha ez netalán nem jutott volna a természetek eszébe, vagy ha igen, még is elmulasztották mind- eddigi a biztosítást, helyén látom a figyelmeztetést: hogy maguk és családjaik ellen vétkesnek, ha rosszul számító fukarságból sajnálják az aránylag csekély biztosítási díjt; s kiteszik magukat azon minden órában felhető szerencsétlenségnek, hogy a jég elvervén terményeikkel jövedelmük legnagyobb részét, vagy talán egész jövedelmüket is, elvesztve nem lesznek, képesek szükségeiket fedezni a nélkül, hogy ne csinálnának adósságot; már pedig mindenki tudja, mire vezet az adósságesinálás.

Mivel különösen ohajtható az, hogy a kisebb gazdák, kiknek minden jövedelemforrását tönkretelheti egy nagy jégeső, minél nagyobb mérvnyben igénybe vegyék a biztosítás jótékonyosságát; különösen a nagyontisztelendő lelkész urakat figyelmeztetem s kérem, hogy e tekintetben a népet buzdítani s felvilágosítani sziveskedjenek a felől: mennyire áll érdekében, hogy ne sajnálja a gazda azon néhány forintot, mely által magát a jégverés által okozható szerencsétlenség szomorú eredménye ellen biztosíthatja. Ezen figyelmeztetést annál inkább helyén látom a n. tiszt. lelkész urak részéről, mivel mint a szomorú tapasztalás tanúsítá, hazánkban évről évre nagyobb s kiterjedtebb jégverések történnek; s a mely vidéken (mint például tavali a Mátrátájon) jégverés volt, ezen szerencsétlenség több éven át, s pedig rendszeren nagyobb kiterjedésben szokott megtörténni. Ez oly tapasztalás, melyet a kezeim közt levő 1829-től kezdődő adatok szerint, mint bizonyost állíthatok s mondhatom: miként teljesen alapos azon állítás, hogy a mely vidéket elveri egyszer a jég, azt hét éven át folyvást szokta látogatni.

Megjegyzem még, hogy Egerben, Gyöngyösön, Pásztón, Pétervároson s a Mátravidék több helyen is vannak ügynökei a magyar biztosító társaságnak, mely szintén Borsodmegye fővárosában s nagyobb helyeiben is van ügynökségei által képviselve.

Rajta tehát, gazdauramék! ne sajnálják a néhány forintot, mely által terményeiket a jégkár ellen biztosíthatják; mert majd késő lesz a megbánás, ha a pusztítás megtörtént. Remellay Gusztáv.

LEVELEZÉSEK.

Az osztrák fővárosból.

Május, 7-én 1862.

A mit a centralista lapok hetek óta vitattak, és a mitől itt a közönség a reichsráth iránt rég elhílt rokonszenvét ismét fölélesztini vélték, végre megtörtént: május elsején az államminister innepélyesen felolvastá ő felsége üzenetét, mely szerint a ministeri felelősség a teljes reichsráth ellenében kimondatik. A várt hatás azonban elmaradt, a karzatok sem voltak annyira tömve, mint valaha, midőn a közönség lázas türelmetlenséggel várta egy R i e g e r beszédét és erre K u r a n d a ur válaszáat; maguk a képviselő urak is látszanak érezni, hogy a reichsráth egykori varázsát elvesztette, s hogy a népek megunták már a nagy szavakat — és tetteket kívánnak, mert a cseh, lengyel és ruthén követ urak is csak gyéren voltak ez ülésen képviselve. Mikor fog majd e ministeri felelősség gyakorlatba vétetni, azt még a „reményekben“ dűs „Donau Ztg.“ sem tudja megmondani. — A reichsráth pénzügyi bizottmánya már in pleno tárgyalja az egyes szá-

kaszok munkálatait. Mint hallatszik, a centralista urak, a minister-felelősség iránti hálából, P l e n e r úr adó-felelősségi indítványát helyben akarják hagyni. Azt is mondják, hogy a reichsráth pénzügyek fölötti tárgyalásai hónapokig fognának tartani; mert maga a bankkai szerződés, melynek tárgyalásán a cseh és lengyel képviselő urak is jelen lesznek, több hetet fogna igénybe venni. — S c h m e r l i n g ur ő excentriája orvosai tanácsára a legközelebbi napokban a hegyekbe fog rándulni, hogy magát recreálja. Munka után édes a nyugalom.

Az évenként május elsején tartatni szokott világhírű „Praterfahrt“, melyen Bécs összes arisztokrátiája és nem arisztokrátiája részt vesz, az idén különösen érdekes és nagyszertűnek ígérkezett a kedvező idő miatt; azonban, ez egyszer, mi évek óta nem történt, nem nagy siker koronázta a kéjkocsizást. Ugyanis a tonadó körökből azon intés jött, hogy csak esti 6 órára vegye kezdetét az érintett kocsizás, a mi meg is történt. Egész délután mintegy csendes volt a „Prater“ vezető egyébkor az egymást erő hintók zajától telt Jägerzeile, csak gyaloglók siettek az első májusi megünnepelni; ki más éveken Bécsben volt e napon, szinte elesodálkozott e némaságon. A mint a 6 órat ütötte, kocsikocsik után rogtant elő, szerencsétlenségre azonban — nem tudjuk készakarva-e vagy sem — épen akkor jött az éjszaki vaspályától a teherrel megrakott társzekerek egész legiója a Jägerzeile végén, s a várost a Praterből a sz teljes értelmében elbarrikádozta; a városból jött hintók kénytelenek voltak „halt“-ot csinálni. Most fejlődött ki a nézőre nézve a legszebb látvány: a Jägerzeile egyik végétől a másikig s onnan egész a belvárosig elláthatlan sora állt a kocsiknak, melyek sem előre, sem hátra nem mozdulhattak, ez így jó darab ideig tartott; mire a kocsis-sor megindulhatott, már besötétedett volt, s a legtöbben „re infecta et invisa“ hazafele fordultak. Ez idei „Praterfahrt“ sokáig fog a bécsiek emlékében maradni, s már most nem egy csipős élez forog szájáról szájra.

A mult hóban elnapolt „N. Nachrichten“, „Ost und West“, és „Vaterland“ sajtóperre folyó hó 12-én fog tárgyalás alá jöni. Az „Ost und West“ különösen sejtethet valami erős zivatart, mert eddigi napi lapját, csupán csak e sajtóperre következtében, május óta heti lappá változtatta át.

Miskolcz, május 1-én 1862.

Elkomorult az érző emberi kebel, midőn majdnem minden nap olvassa a különféle hírlapokban a sok rablás, gyújtogatás, gyilkosság s más bűntényekről szóló tudósításokat s önkénytelen fölsőhajt: „Nevelés! hol késel az éji homályban“, mert csak a jó vallás-erkölcsileg nyert nevelés az egyedüli fék, mely a rosra annyira hajló emberi indulatok árjának képes gátot vetni. Időnkben különösen égető szükségünk van erre, midőn tapasztaljuk, hogy az egész világ vakon rohan az anyagiság bálványának áldozni; midőn minden eszköz, bármily aljas legyen, bármily nemtelen is bűnös, mohón felhasználatik a cél elérésére!! Szívem szorul, mert szintén egy utonállásról s egyszersmind gyilkosságról vagyok kénytelen említést tenni, mely legközelebb városunkhoz alig pár száz lépésnyire eső „Rák“ csárda mellett apr. 28-án virradóra történt. Egy alföldi marhakereskedő, hihetőleg a szikszói vásárról hazafelé menvén, az említett csárdánál három betyár által megtámadtatott; minthogy pénzt nem akará átadni a jómadaraknak, két lövéssel földre terítették s tüstén hozzáfogtak a zsebelés művészetéhez; tervük azonban nem sikerült, mert éppen akkor jött Csaba felől egy, több emberrel megrakott kocsis, mit megpillantván a rablók futásnak eredtek verében fetrengve hagyván a szerencsétlen kereskedőt. A kocsis megállott a megsebesült szerencsétlen jalkiáltására, fölvev s a megyei kórháznak adta át ápolás végett; de a mint beszéltek, nagyon csekély a remény fölgyógyulásához. Ha már ily közel a városhoz vészélyeztetve van a személy s vagyonbátorság, csodálkozzék aztán az ember, hogy a Bakonyban vagy az alföldi térs pusztákon ily események nem ritkák! A megyei pandurok értesítettvén erről, rögtön siettek a gyönyört mákrivarok elcsipésére; eddigelő azonban nem sikerült a tettesek nyomába jutni. Adja Isten, hogy jövőre örvendetes újságot írhassek városunkból az „Egri Postába!“

HAZAI TUDÓSÍTÁSOK.

Elhíhetik olvasóink, hogy a lefolyt hét ugyanannyi napja teljesen hasonló volt Pharaó egyiptomi hét sovány esztendejéhez; midőn is a status kinjait szenvedő halandó nem usztathatott ki a „loyalis“ lapok iszapos bettmocsárából egyebet a D. Z. sovány ökreinél, melyek pedig éppen nem arra valók, hogy korhos oldalbordáikkal s a magyarnak minden idő és próbaszentesítette jogát befalni akaró kapzsi falánkságukkal valami izletes beafsteackot szolgál-tassanak. Ezek a jog és törvényességnek valóságos plagiumai száma ismét egy hason „vágó“-val szaporodott, melynek becsületese neve „Botschafter“ levén, igyekszik is, hogy neve első hatásos bettijét a magyar ember hátán végig-végig húzogassa s vele népboldogító eszméit megismertesse; szól pedig ezen új tekintély a magyar királyi helytartó utazásáról, ki szerinte ezáltal az éjszakai tót megyékbe megy, hogy ott is kipuholja a hangulatot és meggyőződjék: mily sikerül lenne a vidékeken aran-girozandó közvetlen választásoknak a birodalmi tanács számára; és ki azon örvendetes hírt meg is hozá Bécsbe, hogy e tavaszi mulatság — értsd a közvetlen választásokat — czélhoz fog vezetni. Természetes erre a centralisták táborában valóságos olympi zaj és sörvívás s hegyen völgyön való lakadalom kerekedett, s valóban pogánysorsa lett a frankfurter és braunschweiger wurstoknak merő öröm s azon tiszta testvéri szeretetből, hogy e mulatságnak a megreixratozandó magyarok fogják megadni az árát. Ha az idő, mely a hosszutiró magy-ar kedélyére s „parlamentalis“ életére nehéz köd-ként súlyosul, nem volna oly komoly, valóban szív-ből lehetne nevetni e bajczói figurákat, kik erőnek erejével elhitetni akarják, hogy mi a most a fel-séget tanácsaikkal támogató magyar kormányfér-fiak eltávolítva, míg e hon alkotmánya és törvényei eltiporva, megsemmisítve, míg a milliók keblében élő hazaszeretetet a szívvel együtt kigyomlálva nem

lesznek, az ideig találkozik valaki, ki tekintélye, tu-dománya és népszerűségével vállalkozzik arra, a mi a magyar ember felfogása szerint egy a . . . . . Vagy talán az említett lap felfogása szerint a most mondott három tulajdonságra éppen nincs szük-ség, hogy valaki reixrath lehessen?!

VEGYES HIREK.

Gyászhir. A Heves megyei Gaz-dasági Egyesületet nagy és fájdalmas veszteség érte; fáradhatatlan igyekezeti s ritka ügyességi titoknok, **Fehér Zsigmond** Heves és Külső-Szolnokmegye alkotm. tiszt. alügyésze folyó évi májushó 6-án életének éppen 37-ik évét betöltve, hosszas sinlődés után mellvízkórság következtében a haldoklók szentségeinek fölvétele után jobb létre szen-derült. Május 8-án nagyszámu gyászoló kísé-ret követte ötöt utolsó nyughelyére a siring, mely egy lelkes hazafit és buzgó honpolgárt, egy jó barátot fogadott hideg keblébe! Béke hamvainak!

Mult vasárnapon a műkedvelői előadás megtartatott — minden ügybarát öröme, a vál-lalkozó derék társulat meglegedésére fényes sik-kerrel mind az előadást, mind az előadásban meg-jelentek számát illetőleg. A casino nagyterem, hol az előadás tartatott, tömve volt a szó teljes értel-mében; s az nem lehetett s ezental sem lehet más-kép Egerben — ha t. i. jótékony czélról, a közszel-lem, a művelődés emeléséről van szó. De a mi Eger-nek még nagyobb dicséretére válik, az hogy a dí-zsítés, a berendezés kielégítő s maga az elő-adás pontos, összevágó — s nagyobb részben mű-vészi volt. Hallottunk ugyanis oly szavakat, lát-tunk oly plastikai tehetséget, oly pathetikus játé-

kot, mely az aesthetika magasb igényeinek is meg-felelt, s mely kivált a kezdőknel igen-igen ritka tu-nemény. Nevét az est hősnőjének nem írjuk ki; különben is tudja mindenki, a ki jelenvolt. — Mi természetesb, mint az, hogy ily szép kezdemény után az aratandó süker felül fogja mulni reményein-kef, a minthogy már is fölfokozta a szép s nemes vállalkozás iránti érdekeltséget; s „egri“ nevünk e téren is kivivandja a maga dicsőségét.

A mai második műkedvelői jótékony elő-adásul ki van tűzve: **Becsület-szó**. 40 arany pá-lyadíjt nyert eredeti vigjáték 2 felvonásban; és **Szerelem és örökség**. Eredeti vigjáték 2 fel-vonásban. Mindkettő Szigeti Józseftől. — Szerepel-nek ezuttal: Barta Edéné, Piller Józsefné, Eperjessy Eduárdné urhölgyek; Békeffy Luiza, Letlinger Matild, Nagyfejő Ilma kisasszonyok; Csiky Gyula, Petravich Bertalan, Poppel Gyula, Izsaak Jenő (mult számunk-ban hibásan írtuk Jánosnak), Bodnár Ferencz, Derszib Ferencz, Tarnay Károly, Sütő Jó-zsef, Mayer Rudolf és Sché Alajos — urak.

A valódi hazaszeretet alig nyilatkozott oly szépen városunkban, mint közelebb az angolkisasszonyok nyilvános, ugynevezett külisko-lájában; hol a leánynevendékek — önmaguk ösz-tönéből, minden fölszólítás nélkül — társulatra ál-lottak hazaszeretből. Feladata e gyermek-társulatnak imádkozni a haza szent ügyének diada-láért. E czélból hetenkint filléreket raknak össze, s a begyűlt pénzen szentmisét mondatnak, hol aztán a társulat testületileg küldi zsenge imáit az Égbe a hazáért. Ily mise tartatott is már a hatvani sir-kerti kápolnában. Adja az Eg, hogy az ártatlanok imája foganatos legyen!

Folyó májushó 1-én Gyöngyös-Tarjány köz-ségben déli 11 óra tájban — mint hallatszik gyer-mekek gondatlansága következtében — tűz támadt, mely az akkor dühöngött erős szél által élesztetve

TÁRCSA.

Kalászat a népszerű vegytan köréből.

Optimus et gravissimus quisque confitetur: se multa ignorare, et multa si-bi etiam atque etiam esse discenda.
Cic. Quest. Tusc.

Ujabb korban igen gyakran említetik a vegytan, és ennek az emberiség anyagi jólétének eme-lésére jótékony befolyása. Ugyanis, az ipar, a mezőgazdaszat, a gyógytan sokat köszönnek az ujabb-kori vegyészti mozgalmaknak; szóval, lehet mon-dani, hogy korunkban a természettudományok ezen ágának tanulmányozása a nevelésre nézve éltszük-séggé vált; hisz tudva levő dolog, hogy a vegytan bevezet bennünket a titkos erők országába, melyek a földön előforduló minden eredetet és enyészetet feltételeznek. Ezen egyszerű nézetből kiindulva tán nem lesz felesleges ezen becses lap hasábjain a vegytan köréből némely népszerű eszméket felme-legíteni; különösen pedig a nevezetes tárgyak öz-néből a hamany (kalium) és széneny (carb-onium) azok közül valók, melyeknek nagy hord-erejük van az ipar több ágára. — Térjünk át tehát a dologra.

I.

A hamany (Kalium)* a vegytannak, kar-öltve a természettannal, ujabb tanálmányaihoz so-roolható. Ugyanis, Davy angol természetbuvár gálványfolyam segélyével kísérlet utján 1807-ben találta fel. A hamany színállapotban soha, de éle-nyülten az ugynevezett hamuzsírban szénsavval ta-lálattik. Alig van fém, melynek annyiféle vegyülete s oly széles kiterjedése volna az iparvilágra, mint ezen fémnek; egyesül vízzel, és képezi a haméleg vizegyert (hydras kalicus); legsavval adja a salétromot; halvsavval a halvsavas haméleget; s nagy szerepet játszik a gyógyászatban, dörzsgyufák készítésénél, tűzjátékokban, üveghu-takban stb. — En a közéletet tekintve, a hamany fontosságát a dörögpor, lőpor készítésénél, az ólom vagy általán fémmel hamisított borok vizsgálá-sánál tárgyalandom, és a temetőikben, mocsáros he-lyeken előforduló tüztünetek magyarázatára fogok kitérni; végre a haméleg-sóknak a gazdaszat-nál, mint trágya, hasznáról, és a dörzsgyufák készítéséről fogok értekezni; ezen dolgokban, jól tudom, újat nem írok, de a hasznos ismeretek ismét-lése nem szokott káros lenni.

a) A dörögpor. Ezen vegyület az általa elő-idézett eredményről, tehát a dörégtől kölcsönzi nevét. Latinul „pulvis tonans“ nevezet alatt eléggé ismeretes; áll pedig ezen részekből:

- 1 lat kén,
- 2 „ borkósó (sal tartari),
- 3 „ salétrom.

Ezen vegyület tiszta szerek mozsárban össze-zutatnak, megszáttatnak, s néhány szemernyi ezen porból fémedényben lassankint felmelegítettven, az egész vegyület felolvad, és nagy robajjal szétpat-tan. Minthogy éleny-szénsavas lég, és főleg könszéz-

neg fejlődik ki, s ez utolsó az élenyléggel okozza a durranást.

b) A lőpor. A lőpornak 100 súlynyi mennyi-ségében 75 rész salétrom, 13 1/2 r. szén és 11 1/2 r. kén szokott létezni. Ezen szerek egyenkint finom porrá törtetvén, az említett arányban összekevertet-nek, és egyenletes elegyedés végett megnedvesít-ve hosszú ideig gyúratnak. Az ekkép nyert tészta, rostán áthajtatván, megszikkattik, és vizgőtől melegített lemezeken megszáttatván, tengely körül forgatott hordóban tulajdon surlódása által fénye-sítettik. A meggyújtott lőpor hatása csak annak tulajdonítandó, hogy belőle térfogatánál sokkal nagy-obb térfogatu légemű testek (melyek Robins szerént 4000-szer akkora helyet foglalnak el, mint volt a lőpor térméje), ugymint szénsav és legeny fejtelenek ki, melyek rugalmasságuknál fogva az őket környező testekre csodálatra méltó erővel hatnak. A közvélemény Schwarz Bertholdnak (a ferenciek rendéből, Freiburgban) tulajdonítja a lőpor feltalálását (1330); jóllehet már Baco Ró-ger ismerte készítésének titkait, és a chinaiaknál már több századdal előbb használatban volt.

Schwarz B. nevénél kitérek némely történeti adatokra, melyek az ő életrajzát érdeklik, és né-mely adatokat sorolok el a fegyverekről. — A lő-fegyverek a 13-ik század végéig, hiányos szerkeze-tük miatt, csekély jelentőséggel bírtak. Az ágyuk borból, vastag sodronyból voltak készitve, és mint a hordók összeszeritva; s ily szerkezetű lőfegyve-rek itt-ott a régiségű gyűjteményekben láthatók is. Ezen kor ágyuit tehát méltán úgy tekinthetjük, mint dörög szelenczék, melyek villogásukkal és böm-böléstükkel hatottak a kíváncsiakra, mint új talá-lmányok inkább, mint pusztító hatásúak. A china-iak lőfegyvereikkel ujabb időkig ezen állapoton maradtak; így, mint tudva levő dolog áll előttünk, hogy midőn az angolok a chinai sz. birodalom ha-tárához közeledtek, az ellenséget ily csekély érté-kű lőfegyverek durrogásával akarák elijeszteni, azon csalfa reményben élvén, hogy az angol kato-náknak az ilyesmikről fogalmuk sincs. Később a németek a fémöntést magasabb fokra emelték és Schwarz B. hatásköre minden valószínűséggel na-gyobboldott; mert az említett szerzetesből (mások szerént később kanonok) valóságos tűzér lett. Ugyanis, az ő nagyobb szerű fellépése 1320—80 közt történt. 1378-ban Velenczébe utazott, és tudom-ányát a velencei nagy tanácssal közölte. Velen-cze ép akkor háboruba volt keveredve Genuával, 1380-ban a chiozzai csatában Schwarz B. tökélete-sített fegyvereinek nagy hasznát vették, és Genuát ezen rémületes találmánnyal békekérésre kény-szerítették. — A monda Schwarz B.-ról azt regéli, hogy habár kezdetben nagy megtiszteltetéssel fo-gadta is őt a velencei tanács, később féltékeny-ségből, nehogy titkát másoknak nyilvánítsa, börtönbe vetette, és nyomorultan, mint rab, életét be-is végezte. Még rejtélyesebb Schwarz B. életrajzá-ból azon állítás, hogy az ő általa tökéletesített fegy-verekek 1346 ki aug. 26-án a krécyi csatában az angolok a franciaikat lödözték. Ezekből látható, hogy a dolog tiszta hozni, történeti adatok hiá-nya miatt, teljesen lehetetlen.

c) A gonoszlelkű borkereskedők, hogy borukat edesebbé s így kedvesebbé tegyék a közönség előtt, nem egyszer kevernek a borba életet rövidítő, kár-tékony hatású szereket; így mirenyt (arseni-

um), rezet s tán legtöbbször az ugynevezett ólomczukrot, mely nem egyéb, mint ecets-vasvas óloméleg (mely előállítatik, ha 1 font szavat 2—3 lat óloméleggel vegyítettik, 5—6 latig elfőzetik, a nyert folyadék jegecz alakban adja az említett ecetsavas óloméleget, mely édes ízénél fogva ólomczukornak hivatik). Ennek kimutatására következő kísérletet többször tettem hallgatóim előtt, s az eredmény előttük mindig nagy érdeklé-vel bírt. — Ha a bor ellen gyanunk volna, vegyünk a gyógyszertárban legtöbb 1—4 nehezék hamkénecset (kénmáj, sulphuretum kalii); a kikémlendő borból töltünk egy pohárba, ha tiszta, ha nem hamisított, ha nem rontott a bor, változás rajta észre nem vehető, ha ezen vegyületből egy pár szemernyt a borba teszünk; ellenkező esetben kellemetlen lég, ugynevezett kőnkénegsav (a. hydrothionicum) fog belőle azonnal kifejlődni. Ez a tisztátlan bor csalhatlan jele. — Most még az a kérdés: mi a hamkénec, és hogy készül? Ezen vegyület nyeretik, ha 1 rész porráörtt kén 2 r. szénsavas haméleggel befűdött edényben gyöng-e melegnél mindaddig olvasztatik, míg a tömeg habzani kezd; ekkor márványtáblára öntetik és meghűlvén, szétdarabolatik. — Vagynak még más nemű borkémletek is, pl. Hahnemann-félék.

d) „Einer neuen Wahrheit ist nichts schädlicher, als ein alter Irrthum.“ (Göthe). — Ha az alsóbb osztályu nép rétegeit ismerni kezdjük, bámulva tapasztaljuk azok előíté-leit, babonáit; de meglepőbbet nem igen tapasztal-landunk, mint hallgatni nézeteiket a természet tüneményeinek magyarázatában. Vezessük őket va-lamely elhagyott helyre, hol tán a honért elhunyt hősök tetemei porlanak; vigyük őket sirkertbe, és rémséges tünemények elbeszélésének leendünk ré-szesei; hányszor nem láttak ott lángokat lobogni, tüzes embereket futkosni, stb; s ezen tünemények, mint a holtak borzongó szellemeik állanak előttük, és az emlékezet rózsafátyolán mesélgetik a késő unokáknak. — Mik tehát ezek? Elemezzük.

A tüzes emberek, máskép lidérczek, vagy bolygó tüzek kis lángok, melyek a föld színe fölött nem nagy magasságban származva, ugrándozó nyugtalan mozgással bírnak, és hirtelen ismét eltűnnek. A temetők, mocsáros helyek és oly tájékok, melyeken állatok rothadásba jutottak, kö-zönséges előidézőik. A kergető elől szaladnak, az előttük futót követik; mert az első esetben a lég-nyomás által tovább mozdítottak, a másodikban pedig a hasítás által származott ritkább lége nyo-mulnak. — Biztos adataink e tüneményről még sokban hiányoznak, mert a buvárok saját szemiek-vel kevesebbé vizsgálgatták a tüneményt. Tudom-ra Bessel (Pogg. ann. XLIV. r.) Brema tájékán levén szemtanuja a tüneménynek, ezen főbb pon-tokat említi róla: A lidérczek lángocskák, melyek a rothadási helyek felületén származnak, és kevés időzés után ismét eltűnnek. Kékes színűek, mint a köneny; gyengén világítanak, sokszor a lángoc-skák mozdulatlanul egy helyen maradnak; néha vízszintes irányban haladnak, és legtöbbször szá-mos csoportban. Tudományosan Volta már tárgyal-gatta. — Ezen tüneményt mesterségesen némelyek így állítják elő: Tudvalevő dolog, hogy a haméleg darabokra vagdalt vilanyal és vízzel egyesítve, ha lassankint, vigyázva görebben megmelegítettik,

rövid idő let emésztésmajdnem t besség mi hete meg között. A segített ugy enyhité; d szorulnak ezennel a j hivjuk! A séggel föla 11-én a tar színói kert vasárnapró tal is az é gyen a hall lusia k,“ közönség el nyittatott a fürdői idény — A g vasárnap k részvét el nek helyisé — ugy ann tásáról gon szerű meg gyöngyösi l — E h nyét árulna emlékesznel — Gu rajztanár, k tárgyra von meretes, kö a nőruhász hogy mindny divatutánzás

rothadt hal get (gas alkotja, mel járul — mer rendkívüli fé módszert ajá ben dr. Ett mellett, és ily alakban: gyítve göreb felhevítettik. lik ki. Tudni vel vegyülvé mésszel azo neny pedig v Tulajdonai: Magányosan érintésekor a gőzön kívül, kat alakit. 3 léfgöglalóba sal, és erőse ben. 4. Ha tö veszi. — Eze említés nélkü lékony, megg találván, azo kat okoz; ah kéznél; emlé legették a kü dörzsgyufáko pattogás köve talékaul eset dást okozott. hát ezen kis rothadásnál, dik ki, az áll lanynyal telv ből állittatik által légnem beljéből szabó böl élenyvel ből látható: A kony vilkőneg kifejlik, és a e) A har is felette nag tett régi igaz él; nagysága alapkövei ebl irodalom, s egyült jarni. I ban is, — s ig seget a lelki akkor volt leg dalma? s Hell írásaikban ism togatja a nem nél az ember rendeltetésöke geivel. Az irod nái, melyeken des tüze, az er kásság ösztön paloták és kun gosultság. Az i az emberi léle az ismereteke

*) Források: Természettan alaprajza. Pest, 1852. — Természettan elemei, Pest, 1850. — Die Schule der Chemie v. dr. Stöckhardt. Braunschweig 1852. — Handbuch der Gewer-bekunde. Prag, 1854. — Die Schule d. Physik. Erfurt und Leipzig, 1854. A természet könyve. Pest, 1852.

gényeinek is meg-
igen-igen ritka tük-
nek nem írjuk ki;
i jelen volt. — Mi
szép kezdemény
a mulniereményein-
ta a szép s nemes
s „egri“ nevünk e
ségét.

elői jótékony elő-
szó. 40 arany pá-
felvonásban; és
eti vigjáték 2 fel-
eftől. — Szerepel-
Piller Józsefné,
yek; Békeffy
a gyfejeő Irma
e travich Bertan-
ő (mult számunk-
ódnár Ferencz,
Károly, Sütő Jó-
lajos — urak.

te tet alig nyilat-
mint közelebb az
ynezvezt külöko-
— önmaguk ösz-
l — társulatba ál-
ladata e gyermek-
ent ügyének diada-
ket raknak össze, s
ndatnak, hol aztán
ge imáit az Egbe a
már a hatvani sir-
hogy az ártatlanok

győs-Tarjány köz-
int hallatszik gyer-
ben — tűz támadt,
zél által élesztette

or az ugynevezett

yéb, mint ezet-
állittatik, ha 1 font
ttetik, 5—6 latig
alakban adja az
mely édes ízénél
nek kimutatására
tettem hallgatóim
lig nagy érdekek-
volna, vegyünk a
hehezék hamké-
tium kalii); a tiszta,
óhárba, ha tiszta,
ott a bor, változás
a vegyületből egy
ellenkező esetben
ptójás szagu kel-
ak énegsav (a.
e azonnal kifejlőd-
jele. — Most még
és hogy készül?
z porrá tört két 2
edényben gyöngy-
mignem a tömeg
ablára öntetik és
vagnak még más
m a n-félék.

heit ist nichts
ter Irrthum.“
ályu nép rétegeit
aljuk azok előité-
nem igen tapasz-
üket a természet
Vezessük őket va-
a honért elhunyt
üket sirkertbe, és
nek leendünk ré-
lángokat lobogni,
ezen tünemények,
állanak előttök,
esélgetik a késő
leműzük.

p Fidérczek,
k, melyek a föld
ban származva,
rnak, és hirtelen
ros helyek és oly
sba jutottak, kö-
ből szaladnak, az
ő esetben a lég-
k, a másodikban
tkább légre nyo-
neményről még
k saját szemek-
eményt. Tudtom-
Brema tájékán
ezen főbb pont-
cskák, melyek a
znak, és kevés
s színűek, mint a
kszor a lángoc-
naradnak; néha
legtöbbszörre szá-
olta már tárgyal-
égesen némelyek
hogy a haméleg
vizzel egyesítve,
megmelegítettik,

rövid idő alatt 18 házat és 13 istállót s mellék-épt-
letet emésztett meg, úgy hogy mintegy 25 család
majdnem teljesen tönkre jutott; mivel a roppant se-
besség miatt, melylyel a tűz terjedett, mit sem le-
hete megmenteni; több barom veszett el a lángok
között. A keresztény felebaráti szeretet és részvét
segített ugyan azonnal, és az inség első pillanatait
enyhíté; de azért a szerencsétlenek még folyvást
szorulnak könyöradományokra, miknek nyújtására
ezennel a jölelkü, nemesszívű emberbarátokat föl-
hívjuk! A gyöngyösi mikedvelők is szíves kész-
séggel fölajánlották közreműködésüket, és így e hó
11-én a tarjányi égettek javára fognak adatni a ka-
szinói kertben a „Csalódások,“ — mik mult
vasárnapról azért halasztattak e napra, hogy ez ál-
tal is az érdekesség neveltessék, s számosabb le-
gyen a hallgatóság. Május 4-én ismételtettek a „Fa-
lusia k,“ diszes ugyan, de a szokottnál kisebb
közönség előtt; minnek oka az volt, hogy ugyanakkor
nyitattott meg az ugynevezett Csathó-kertben a
fürdői idény. — y. —

— A gyöngyösi kisedóvoda megnyitása mult
vasárnap kedélyes ünnepélyel ment végbe; a
részvét oly nagy ez ujon utóztel iránt, miszerint ann-
nak helyisége alig képes befogadni a beirtottakat
— úgy annyira, hogy immár egy másiknak felállít-
tásáról gondoskodnak. Bővebb tudósítást a nagy-
szerű megnyitásról jövő számunk hozand buzgó
gyöngyösi levelezünk szívessegeiből.

— E hó 7-ik óta piacunkon már érett cseres-
nyét árulnak. Ily korai cseresnyére a városiak nem
emlékeznek.

— Gusztrinyi Sándor, nőruhaszabási mű-
rajztanár, ki e téren kifejtett eredményéről, s e
fárgyra vonatkozó nyomatott alapos munkáiról is-
meretes, körünkben van, s tanleczkéket kíván adni
a nőruhaszabásról. — Ha figyelembe vesszük,
hogy mindnyájunkra üdvös és hasznos volna, ha a
divatutazási, valljuk meg, roppant költségeket sa-

rothadt hal szagu leget az ugynevezett vilkőne-
get (gas hydrogenio phosphoratum)
alkotja, melyhez ha esekelő mennyiségű élenylég
járul — mert sok szétdurranást szűl, meggyul, és
rendkívüli fényű lánggal ég. — Mások pedig ezt a
módszert ajánlják, mely szerint én is láttam Bécs-
ben dr. E t t i n g s h a u s e n A. tanáron felügyelete
mellett, és magam is tettem többször a kísérletet
ily alakban: Ha vilány oltott mézszel vízzel ve-
gyítve görebren forrásig megkivántó vigyázattal
felhevítettik, abból vilányal vegyült köneny fej-
lik ki. Tudniillik a vilány egy része víznek éleny-
vel vegyülvén, vilélecsavát nemz, mely a
mézszel azonnal egyesül, a magára hagyatott kö-
neny pedig vilánynak más részével kiszabadul. —
Tulajdonai: 1 szintelen rothadt halszagu lég. 2.
Magányosan az égő testet eloltja; de földköri lég
érintésekor azonnal pattanással meggyulad, és víz-
gőzön kívül, vilsavból álló és fölfelé szálló kariká-
kat alakít. 3. Ezen légbuborékai élenyvel töltött
légfogalóba eresztetvén, sokkal élebbren pattanás-
sal, és erősebb fényvel égnek el, mint a légkör-
ben. 4. Ha több ideig tartatik, gyulekónyságát el-
veszti. — Ezen kísérlet rendezésénél nem hagyom
említés nélkül: a vilány veszélyes test, felette gyu-
lékony, meggyulván szét pattog, és a testi részeket
találván, azokba mintegy bele ég és éles fájdalom-
kat okoz; ahol vilány forog fenn, ott víz is legyen
kéznél; emlékezzünk vissza, a lefolyt években em-
legették a külföldi lapok, s a belföldiek is, hogy a
dörzsgyufákon levő vilány égése alkalmával történt
pattogás következtében egy egynégyes a halál mar-
talékaul esett; a testén t. i. elégett vilány gyula-
dást okozott. — Miféle összefüggésben vagnak te-
hát ezen kísérletek a tizes emberekkel? Minden
rothadásnál, földalatti barlangokban, köneny fejlő-
dik ki, az állati részek, főleg a csontok, pedig vi-
lányal telvék — hisz maga a vilány is csontok-
ból állittatik elő; — a vilány és köneny egyesülése
által légnemű testek fejlődnek ki, melyek a föld
beljéből szabad légre menekülvén, a közlégen le-
vő élenyvel egyesülnek és meggyulnak. — Ezek-
ből látható: A hidereczk nem egyebek, mint mozgé-
kony vilkőneglég, mely az állattestek rothadásakor
kifejlik, és a levegő hozzájárulával meggyul.

e) A haméleg-sók (Kali salze), mint trágya
is felette nagy érdekű. Ha a népek életéből merit-
tett régi igazság az, hogy a nemzet irodalmában él;
nagyágának, dicsőségének, sőt öröklétének
alapkövei ebben vannak lerakva. Virágzó nemzeti
irodalom, s nemzeti nagyság karöltve szoktak
együtt járni. Így volt ez még a régi classicus világ-
ban is, — s így leend, míg a valódi emberi mivelt-
séget a lelki erők fensége alkotja. Róma nemde
akkor volt legnagyobb mikor tetőpontján állott iro-
dalma? s Hellász dicsőségére nem bőlcseik remek-
írásaikban ismerünk-e ma is? — Az irodalom gyuj-
togatja a nemzeti világhossz azon fákláját, mely-
nél az emberiség, s az egyes népek felismerhetik
rendeltetésüket, megismerkedhetnek a kor szűksé-
geivel. Az irodalomnak vannak azon titkos csator-
nái, melyeken a legnemesebb szelleműk, a lelkesed-
és tüze, az erény szeretete, hazafiság lángja, mun-
kásság ösztöne beszivárognak a nemzet szívébe, s
paloták és kunyhók köztulajdonává lesz a felvilá-
gosultság. Az írók aknázzák ki a multak sötétéből,
az emberi lélek szűkségeiből s a nagy természetből
az ismereteket, melyek szárnyakat fűznek az elő-

ját szorgalmunk és jártasságunk által kikerülhet-
nök — úgy csak ajánlani tudjuk az ez ügyben fá-
radozó tanár ur szolgálatkészségét, s hiszszük, hogy
hölgyeink a kedvező alkalmat hasznukra fordítand-
ják. Szállása van a koronavendéglőben.

— Hazai árvízkarosultak javára az illető vá-
rosi fertálymesterek által a negyedekből a követ-
kező könyöradományok szedettek be: a város 1-ső
negyedéből 30 frt 25 kr; v. 2-ik n. 9 frt 20 kr; v.
3-ik n. 7 frt 9 kr; a v. 4-ik n. 14 frt 55 kr; a hat-
vani 1-ső n. 3 frt 84 kr; h. 2-ik n. 2 frt 60 kr; jh.
3-ik n. 15 frt 85 kr; h. 4-ik n. 5 frt 79 kr; a felné-
meti n. 3 frt, — a czifra és sáncz n. 5 frt 25 kr; a
maklári 1-ső n. 5 frt, m. 2-ik n. 10 frt; ezenfelül a
városi polgármesteri hivatalnál a magyar szabócéh
10 frt, Varju József szabó mester 1 frtot adomá-
nyozott; mely összesen 123 frt 42 kr-ra rugó összeg
a magyar kir. helytartó-tanáshoz már fel is ter-
jesztetett. — Fogadják az illető emberbarátok szen-
vedő honfitársaik nevében a nyilvános köszönetet.

— Szuper Jenő volt honvédtiszt, jelenleg
ismeretes hangverseny-énekes, kinek művészi éne-
ke a haza fővárosában nemcsak, de a külföldön is,
nevezetesen Párisban és Londonban tetszéssel és
méltánnyal fogadtattott, s legközelebb Kassán
diadallal szerepelt, városunkat is meglátogatván,
a jövő héten hangversenyt rendezend; mely élvez-
etes hangversenyre előre is figyelmeztetjük a t.
közönséget.

Tudomásul!

Gavalszky János ur a helybeli rajziskola rendes
tanárává az egri érsek ő exja által kinevezetvén s ezen áll-
mátsába mai napon beigtattatván, erről Eger város t. közönsé-
ge, a tisztelt szülők s a czéhek előljárói oly megjegyzés illeté-
leg felkérés mellett értesítettnek, miszerint a nevezett rajz-
tanár oktatását, — ki tapasztalat s ismeretkőre által az oly
huzamosan üresedésben volt rajztanári állomást kellőleg betöl-
teni s alapos oktatást nyújtani felmatott próbái és bizonyít-
ványai alapján méltán képes, gyermekeik által igénybe vé-

haladásnak, s koronkint új, vért öntőnek a társa-
dalmi élet lankadt ereibe. Ok a hűbányászok, kik
sokszor az eszmékért éjeket virasztanak s éveket
kutatnak, hogy azokat feleik javára tisztazzák. —
De mindezek daczára tagadhatlan, hogy a szellemi
haladás magas jelentőséget nyer az anyagi érdek
jölétének előmozdítása által; mert ez biztosítja a
hon, állam saját hatalmát is, a külföld országos gaz-
daszatában történt magas emelkedéseit honszerető
férfiak és egyletek sok évi törekvéseinek köszöni;
mennyire öröndhet tehát minden becsületes honfi-
kebel honunkban terjedő gazdasági egyesületeknek,
nemzeti haladásunk mindannyi emeltyűinek. De tér-
jünk tüzetesen tárgyunkhoz. A hamélegsó jótékony
befolyással bír a föld termékenységére, névszerint
oly növényekre, melyeket ha megegetünk, hamu-
jokban nagyobb mennyiségű humélsógt találni Ily
növények: a szőlő, burgonya, répa stb. melyeket
haméleges növényeknek is nevezhetni. Így tudni,
hogy a legkövebb földben sem tenyésznek a nö-
vények, ha azok abban bizonyos alakját és sa-
vakat nem találnak; s ha tudni akarjuk, hogy
mily sokat igényel hizonyos növény növekedésére,
egy csak az szűkséges, hogy azon növények me-
gegettessenek, és hátrahagyott hamujok alkatrészeire
felbontassék. Ezen alkatrészeket, melyek bennök
találtatnak, habár csekély mennyiségűek is azok,
szűkségekpen, mint tápláló részeket kell tekinte-
nünk. Ha valamely földben a haméleg hiányzik,
ugy a szőlő és répa nem terem meg benne; ha pe-
dig méz hiányzik, a lóhere és borsó nem fog disz-
leni. Ha valamely földben hamélegsó hiányzik,
ennek belekeverése által azt haméleges növények
termelésére tekintjük alkalmasnak; mézkeverék
által pedig méznövényekre. Ezen alapszik az ugy-
nevezett ásványos ganajozási eszközök hatása föld-
deinken méz, gypsz, fahamu, esontliszt stb. által.
Nagyon sajnos, hogy honunkban e nemű trágyázá-
sok becé eléggé nincs elismerve. Angolhon földjei-
nek termelése két annyira emelkedett, mióta ott
nemcsak minden csontot e végre fölhasználnak, de
más országokból is hajókon hordják be ezen trágya-
nemet. A ganaj hasonló módon hat, mivel vilsav,
haméleg és mézszóban gazdag tartalmu. — Ha va-
lamely földbe szakadatlanul répat vetünk, a földben
a haméleg hiánya fog bekövetkezni, és abban többé
répák tenyészni nem fognak; ha pedig évről évre
valamely földben borsót termesztünk, ugyanaz fog
bekövetkezni; mert minden feloldható méz abból
kiszivatik. Azonban az utóbbi földben még fog disz-
leni a répa, mivel még elégséges hamélegét tartal-
maz; az elsőben pedig borsó, mivel elegendő méz
van benne. Innét magyarázható a legegyszerűbb
módon haszna a mezei gazdaszatban behozott vált-
tógazdaszatnak. Tett kísérletekből kislült: 4 hold
terjedelmű (10,000 □ meter) földön a buzaaratás
ad 130 font haméleg-, 67 font mézszót, 260 font ko-
vaföldet; összesen 357 font ásványrészeket. Ezek-
ből 112 font vilsavas só. — A trágyáról beszélvén
itt, még Franklin nevével az ő általa gypszszel,
kezdettrágyázási módot irom le. A gypsz hatása
meglepő. Ó (Franklin), ki a szántóföldek gypszszeli
behintését Európában ismeretessé tette, azt Ameri-
kában is terjesztetni igyekezett. Honfitársai azonban
nem nagy hajlammal fogadták nézetét, és ezen cso-
dás trágyázási módnak nem nagy hitelt adtak, mi-
dön Franklin egy zsákoska gypszet a földre szó-
ratott. Ekkor ő egy hegyoldalban fekvő szántó-

teni minélnagyobb mérvben sziveskedjenek; — különösen
pedig a czéhek előljárói a vasárnapi rajziskolát tanonczaikkal
— hogy minél értelmesb és szakavatottabb iparosok válllas-
sanak belőlük — felhasználhatni kitelhetőleg buzgólkodjanak.
Kelt Egerben, 1862-iki május 11-én.

Török Sándor,
Eger város polgármestere.

VÁSÁRI TUDÓSÍTÁS.

Eger, május 10. Időjárásunk a lefolyt héten kedvező s
verőfényes levén, a mutatkozott vételkedv gyűrűlése, de külö-
nösen a vetések szépen diszlése miatt az árak általában alább-
szállása volt tapasztalható; kelt pedig a tisztabuza 7 frt 20 kr
— 7 frt 40 kr, kétszeres 6 frt 40 kr — 6 frt 80 kr, rozs 5 frt
60 kr, árpa 4 frt 20 kr, zab 2 frt 80 kr, tengeri 5 frt 20 kr —
5 frt 60 kron — köblönkint; burgonya egy köblös szákkal 3
tetézett vékát számítván hétfőn 1 frt 80 kron, pénteken 1 frt
50 kron; kötetlen széna fuvarral együtt 90 kron; zsupszalma
100 fontos 60 kron; szinliszt 12, zsemleliszt 9, kenyérliszt 7,
derczelisz 5, sertésbús 24, szalonna 42, gyertya 44, szappan
30 kron — fontonkint; borsó 10, lencse 10, bab 5, köleskása
10, buzadara 14, árpakása 16, disznószőr hétfőn 50, pénteken
56, marhazsír (vaj) 70 kron — itezénkint.

Miskolcz, maj. 7. Középrarak: tisztabuza 7 frt 30 kr,
kétszeres 6 frt 40 kr, rozs 6 frt, árpa 3 frt 50 kr, zab 2 frt 20
kr, tengeri 5 frt 50 kr, köleskása 11 frt, bab 7 frt 50 kr —
köblönkint.

Halálozások.

Meghaltak május 3—9-ig: Lukács Ferencz 1/2 éves; Eger-
ner Sándor 1/4 éves; Sifrik Anna 72 éves; Nyulasi Rozál 4
éves; Krinszki Rozál 3 éves; Rózsa Mária 11 éves; Tóth Má-
tyás 1 éves; Sebestény Márton 1/2 éves; Takács Mária 60
éves; Csöke Rozál 58 éves; Lajszner Rozál 1/2 éves; Molitor
Mária 1/4 éves; Szabó Erzsébet 70 éves; Ribovszki Anna 45
éves; Domboroczki Julia 2 éves; Gulyás Mária 4 éves; Ördög
Veronika 1/2 éves. Összesen 4 fi, 13 nő. — Született a hét foly-
tán 9 fiu, 8 leány.

földre nagy bötük alakjában szórta el a gypszet
„A gypsz hatása.“ A növények buja tenyészete
a bötük helyén csakhamar bebizonyította minden
arra járóelőnek az új trágya becsét; több bizonyít-
ték és ajánlás nem is kellend. A gypsz alkatrészei
kénsav és méz; ként és mézet tartalmaz, s ezek
teszik a növények alkatrészeit és tápszeret.

f) A dörzsgyufák. Ezelőtt 25—30 évvel
a gyufák gyujtására üveges szolgált, melybe a
gyufa bemártatván, fellobbant. Első teendőnk tehát
evvel közelebből megismerkednünk.

(Vége köv.).

Az 1860-ik és 1861-dik évek feljtan az egri érseki
csillagdában intézett légtünnetani (meteo-
logiai) és szelletek rövid vázlata.

Jegyzés. A légsúlymérő állásai párisi vonalak-
ban és azok ezredrészeikben adatnak és a Reau-
mur-féle fagypont hőmérsékletre vannak vissza-
számítva; a hőmérséklet Reaumur-féle fokokban s
azok századrészeikben értetendő.

I. Légnymérés.
A légsúlymérő évi középállása volt
1860-ban: 330, v. 721; 1861-ben 331, v. 701, tehát 1861.
n a g o b b 1 vonallal.

Legmagasban állott a légsúlymérő 1860.
jan. 16 án esti 9 órakor 337v., 515; 1861-ben dec.
31-én regg. 9 órakor 337v., 742.

Legmélyebben állott a légsúlymérő 1860.
jan. 5-én esti 9 órakor 322, v. 701; 1861-ben marc.
12-én esti 9 órakor 322v., 046.

II. Szabad levegő hőmérséklete.
Évi közép hőmérséklet: 1860-ban
+ 8f., 99; 1861-ben + 8f., 79, tehát hidegebb volt
1861 2/10 fokkal.

Legnagyobb hőség: 1860-ban jun. 17-én
3 óra délut. + 26.º. 1861-ben jun. 23. és jul. 3-án
3 óra délut. + 26.º.

Legnagyobb hideg: 1860-ban, 1860 dec.
24. — 9.º. 1861-ben jan. 3-án napkeltekor — 15.º.

Legmelegebb: volt 1860-ban aug. 18-ka
közép hőmérséklete volt: + 21.º88; 1861-ben aug.
3-dika közép hőmérséklete volt: + 21.º88; 1861-ben
aug. 3-dika közép hőmérséklete volt + 22.º90.

Leghidegebb nap volt 1860-ban dec.
24-dike, közép hőmérséklete volt — 7.º42; 1861-ben
jan. 3-a közép hőmérséklete volt — 10.º55.

III. Időjárás tünemények.

	1860-ban:	1861-ben:
Egészen fellegetlen nap volt	5	17
Egészen beborult nap volt	76	44
Jobbadán beborult nap volt	144	123
Eső esett	78 napon	62 nap.
Hó esett	31	18
Jég esett	5	2
Köd volt	13	25
Égiháboru volt	27 szer	20 szor
Uralkodó szél volt	az északnyugoti az északi	szelvésvolt
Nagy szél volt	5 napon	8 nap.
	57	56

IV. Esőmennyiség.
Egy bécsi négyszöglábnyi terre eső
és hó alakban esett viz:
1861-ben 76,07; 1860. 193,26 köbhüvelyk,
tehát 1860-ban több 117,19 köbhüvelykkel.
Eger, 1862. marc. 8-án. Dr. mont. Albert Ferencz,
érseki csillagda-igazgató.

